

รูปแบบการพัฒนาเบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

DEVELOPMENT OF BENJAWITHEE MODEL AT CHALERMPRAKIAT SCHOOL GROUP UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

ศิริพร ภูมิพันธุ์¹, อรสา พรหมทา², จำเนียร พลหาญ³

Siriporn Poomiphun¹, U-rasa Promta², Chumnian Pollaharn³

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2,3}

Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.^{1,2,3}

Email : Aphirat26@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถี 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินการวิจัยจำแนกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถี โดยศึกษาเอกสารงานวิจัย และศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถี ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1)แบบบันทึกข้อมูล 2)แบบบันทึกการศึกษา และ 3)แบบประเมินความเหมาะสม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะเบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 5 องค์ประกอบ 23 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ คือ องค์ประกอบที่ 1 เทิดทูนสถาบัน มี 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 กตัญญู มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 บุคลิกดี มี 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 มีวินัย มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 ให้เกียรติ พอประมาณมี 5 ตัวบ่งชี้ 2. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถี มีลักษณะเป็นแผนภูมิโครงสร้างที่สัมพันธ์กันใน 6 องค์ประกอบ คือ 1)หลักการและเหตุผล 2)วัตถุประสงค์ 3)เบญจวิถี 4)แนวทางการพัฒนาเบญจวิถี มี 7 กิจกรรมขับเคลื่อน และ 1 กิจกรรมสนับสนุน 5)สื่อการเรียนรู้ และ 6)การวัดและประเมินผล โดยมีแนวทางในพัฒนาด้วย 2 แนวทาง คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการและการจัดโครงการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนด้วยเบญจวิถีและผลการประเมินรูปแบบพบว่ารูปแบบการพัฒนา

คุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถี มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. เบญจวิถี 2. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 3. การพัฒนารูปแบบ

ABSTRACT

This research aimed to 1) study components, indicators and guidelines for development student characteristics with Benchawithi, 2) to create a model for the development student characteristics with Benchawithi. The researcher conducts research according to the research and development process. The research consisted of four steps as follows: Step 1: Study elements, indicators and guidelines for developing student characteristics with Benjavithi by studying research papers. and study visits to 3 model schools. Step 2: Create a model for developing students' characteristics with Benjavithi, assessed by experts, and 15 experts. Instruments of this research were 1) the data record from 2) the study record from 3) the suitability assessment from. The statistics used in the research were percentage, mean and standard deviation.

The results of the research were found that; 1. student characteristics with Benchawithi, there were 5 elements, 19 indicators as follows: component 1, honoring the institute with 4 indicators; The third element indicates good personality, 4 indicators, element 4, discipline, 5 indicators, element 5, honor modesty, there are 5 indicators. 2. The development student characteristics with Benchawithi is characterized by a structured diagram that relates to 6 elements: 1) Principle and Rationale. 2) Objectives 3) Benjavithi 4) Benchawithi development approach includes 7 driving activities and 1 supporting activity 5) learning materials and 6) measurement and evaluation. There are two approaches comprising an integrated activity and a project to promote student characteristics with Benjavithi, and the model evaluation results showed that student characteristics with Benchawithi of Overall suitability are at a high level, and there are overall possibilities at a high level.

Keywords : 1. Benjawithee 2. Chalermprakit School 3. Model Development

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล(Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนและความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับแรงผลักดันจากความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ กระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกรับปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) นักเรียนในยุคการศึกษา 4.0 จะเป็นบุคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอในการสร้างนวัตกรรมจนได้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพส่งขายไปยังต่างประเทศ เพื่อเอาเงินตราเข้าประเทศและสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมีรายได้สูงได้ นักเรียนจะมีความสามารถเช่นนั้นได้ต้องมีความสามารถหลายอย่างอยู่ในตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความสามารถด้านการคิดด้วยพร้อมกันไป ไม่ใช่เพียงแต่ลอกเลียนคนอื่นมาเท่านั้น ในขณะที่รู้จักคิดสร้างสรรค์สำหรับการคิดนวัตกรรม(Innovation Thinking) เป็นความคิดที่สร้างผลผลิตที่มีความใหม่ ไม่ซ้ำแบบใครและมีความเป็นเชิงบวก และการคิดรับผิดชอบ (Responsible Thinking) ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำในทุกขั้นตอน ตลอดจนรับผิดชอบต่อผลผลิตที่สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้วย” (ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, 2560)

กลุ่มโรงเรียนพระราชดำริและโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งได้แก่กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมวงศานุวงศ์ โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณทรงรับเป็นโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์หรือพระราชูปถัมภ์จำนวน 80 โรงเรียน กลุ่มที่ 2 กลุ่มโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสต่างๆ จำนวน 97 โรงเรียน และกลุ่มที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จำนวน 28 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 205 โรงเรียน โดยจะมีคำขวัญร่วมกัน คือ รักศักดิ์ศรี มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานงานพระราชดำริ มีเป้าหมายหลัก 2 ประการ คือ ประการแรก ความเป็นสุภาพบุรุษสุภาพสตรี มีจิตอาสาเสียสละ และเคารพซึ่งกันและกัน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน สืบสานวัฒนธรรมไทย ประการที่สอง การบริหารโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นต้นแบบที่ดีในสังคมได้การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคต

อันใกล้การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางทัศนคติความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาซึ่งปัญหาดังกล่าวก็พบเช่นเดียวกันในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติจากการศึกษาสภาพคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนจากแบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนที่กระทำความผิดของงานปกครองของโรงเรียน จากการสอบถาม การสังเกตพฤติกรรม จากคณะครูในโรงเรียน และ ภาพสะท้อนจากชุมชนพบว่า นักเรียนในโรงเรียนจำนวนไม่น้อย มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็น เรื่องของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้ไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่ทางโรงเรียนกำหนด เช่น มาโรงเรียนสาย ไม่เข้าเรียน ทั้งๆที่ไม่เป็นที่ ไม่เข้าแถวเวลารับของหรือซื้ออาหารที่โรงอาหาร ขาดความมั่นใจ ไม่เสียสละ ไม่มีความอดทน เดินผ่านครูไม่ยกมือไหว้ การบริหารโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นต้นแบบที่ดีในสังคมได้ พัฒนานักเรียนทั้งทางด้านความรู้ควบคู่ไป กับทางด้านคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ความเป็นสุภาพบุรุษ สุภาพสตรีของนักเรียน จากปัญหาที่พบและความต้องการของชุมชน จึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนารูปแบบที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวเพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้นกลุ่มโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยใช้แนวปฏิบัติหลัก "เบญจวิถี" ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับศาสตร์พระราชาในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ประกอบด้วย 1)เทิดทูนสถาบัน 2)กตัญญู 3)บุคลิกที่ดี 4)มีวินัย 5)ให้เกียรติ เพื่อช่วยส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่จะเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยให้มีความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี สามารถนำไปถ่ายทอดให้นักเรียนให้เป็นแบบอย่างเดียวกันต่อไป (นพดล เด่นดวง, 2560)

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้พระราชทานไว้ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรวิทยาลัยวิชาการศึกษา 15 ธันวาคม 2503 (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ความว่า“...ผู้ที่เป็นครูอาจารย์นั้นไม่ว่าจะมีแต่ความรู้ในทางวิชาการและในทางการสอนเท่านั้นก็หาไม่จะต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรมรวมทั้งให้มีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ด้วย...” การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนถือไม่จำกัดอายุ การเสริมสร้างและปลูกฝังเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก (Audun Dahland Melanie Killen, 2018) อายุและการศึกษาจริยธรรมไม่มีผลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Buell, E. K., 2009) การจัดกิจกรรมมีผลต่อการส่งเสริมกระบวนการวิเคราะห์ประเด็นทางความขัดแย้งในทางศีลธรรมที่ช่วยให้นักเรียนหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีคุณธรรมเพิ่มสูงขึ้นได้ กิจกรรม ครูที่ปรึกษาและหลักสูตรจะมี

ผลในการเพิ่มคุณธรรมให้นักเรียน (Fitzgerald, D., 2011) เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามของนักเรียนให้สูงขึ้น จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้เสนอรูปแบบในการพัฒนากิจกรรมที่ออกแบบมาเฉพาะจะช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมได้สูงขึ้น (สุทธิวรรณ ตันติรัตนวงศ์ และศศิภาญจน์ ทวีสุวรรณ, 2552; สุระ อ่อนแพง และนางลักษณ์ วิรัชชัย, 2556; ประไพรัตน์ ลำไจ, 2557; Fitzgerald, D., 2011) คุณธรรมจริยธรรม คือ สภาพคุณงามความดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ความดีทางความประพฤติและจิตใจ โดยความประพฤติที่ดีงามเพื่อประโยชน์สุขแก่ตนและสังคม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพด้านจิตใจคือการรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่จะเบญจวิถีของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติให้สูงขึ้น เพื่อให้ได้รูปแบบที่เป็นต้นแบบของโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเนื่องจากโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติมีเป้าหมายหลักคือพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีเพื่อให้นักเรียนกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติได้พัฒนาคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นต้นแบบให้แก่โรงเรียนในกลุ่มเฉลิมพระเกียรติและโรงเรียนอื่นๆ สมดังวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ และความคาดหวังความต้องการของชุมชน เพื่อที่นักเรียนจะเติบโตเป็นต้นไม้มที่แข็งแรง พร้อมที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง และผู้อื่น ก่อประโยชน์แก่ตนเอง และสังคม สร้างความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้หลักตัวบ่งชี้ย่อยและแนวทางการพัฒนาเบญจวิถีโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาเบญจวิถีโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบผลการประเมินเบญจวิถีของตนเอง ว่าอยู่ในระดับใด มีตัวบ่งชี้ใดที่ปฏิบัติได้ดี และตัวบ่งชี้ใดที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

3.2 ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนา เบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกิดขึ้นจากการวิจัยในเชิงบริบทพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะในการวางแผน กำหนดนโยบาย ทิศทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ ตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3.3 รูปแบบการพัฒนาเบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ทำให้ได้แนวทางการดำเนินงานใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับบริบท สภาพการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ หรือใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาในประเด็นอื่นๆ โดยใช้แนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ อันจะเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวงกว้างยิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินการวิจัยจำแนกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาตัวบ่งชี้หลักตัวบ่งชี้ย่อยและแนวทางการพัฒนาเบญจวิถีโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนต้นแบบที่เป็นแหล่งศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาของนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 3 แห่งตามเกณฑ์การคัดเลือกที่ผู้วิจัยกำหนด ประกอบด้วยโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลและแบบบันทึกการศึกษาภาคสนาม ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ 15-30 พฤศจิกายน พ.ศ.2562 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจากการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ ระหว่างวันที่ 15-20 ธันวาคม พ.ศ.2562 การวิเคราะห์ข้อมูล 1)วิเคราะห์สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ประเด็นพิจารณา การพัฒนาเบญจวิถีของนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยเทคนิคMatrix Chart 2)วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเบญจวิถีของนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกภาคสนามด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 3)วิเคราะห์สร้างข้อสรุปโดยหลักตรรกวิทยาเชิงอุปนัย(Induction) 4)วิเคราะห์ความสอดคล้องผลการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Synthesis)เพื่อให้ได้ประเด็นพิจารณา และแนวทางการพัฒนาเบญจวิถีของนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาเบญจวิถีโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการสนทนากลุ่มของร่างรูปแบบฯ จากทั้งหมด 4 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1)แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อร่างรูปแบบการพัฒนาเบญจวิถีของนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2)แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อ คู่มือรูปแบบการพัฒนาเบส

ของนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้มีความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมด้านภาษา วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 (ไพศาล วรคำ, 2559) ระยะเวลาในการดำเนินการในการสร้างรูปแบบการพัฒนาเบญจวิถี กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างวันที่ 1-20 มีนาคม พ.ศ.2563 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อร่างรูปแบบและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อร่างคู่มือต่อรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถี คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 องค์ประกอบคุณลักษณะเบญจวิถีของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ และมีตัวบ่งชี้จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 เติบโตสถาบัน มีตัวบ่งชี้ย่อย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) รักษา ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3) ร่วมทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์จิตอาสา 4) สืบสานรักษาดำเนินชีวิตตามแนวทางพระราชดำริ แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ องค์ประกอบที่ 2 กตัญญู มีตัวบ่งชี้ย่อย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) แสดงความเคารพต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ 2) ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ 3) อาสาทำงานให้ผู้อื่น 4) ดูแล ช่วยเหลือพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ด้วยความเต็มใจ 5) เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม องค์ประกอบที่ 3 บุคลิกดี มีตัวบ่งชี้ย่อย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน 2) ไม่แสดงอาการโกรธเคือง หรือตอบโต้ผู้อื่นเมื่อโดนตำหนิ 3) แสดงความชื่นชม ยินดีกับเพื่อนและผู้อื่น 4) แสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะอย่างสุภาพ องค์ประกอบที่ 4 มีวินัย มีตัวบ่งชี้ย่อย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อการเรียนเล่าเรียน 2) ปฏิบัติตนตามกฎหมายของประเทศ 3) ปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อบังคับของสถานศึกษา 4) ทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ ทันเวลา 5) ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา และองค์ประกอบที่ 5 ให้เกียรติ มีตัวบ่งชี้ย่อย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ให้ความเคารพให้เกียรติผู้อื่น 2) ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพบุคคลอื่น 3) ไม่กลั่นแกล้งหรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น 4) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 5) ยอมรับความแตกต่างของมนุษย์

5.2 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีจำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 12 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมระเบียบแถว กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมเบญจเป็นหนึ่ง กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสร้างข้อตกลง กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมสิทธิมนุษยชน กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมใคร คือ คนละเมิดกติกา กิจกรรมที่ 6

กิจกรรมใด คือ คนละเมียดสติผู้อื่น กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมใจเขาใจเรา กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมจิตศึกษา พัฒนากายใจ กิจกรรมที่ 9 กิจกรรมแตกต่างไม่แตกแยก กิจกรรมที่ 10 กิจกรรมระนาบเดียวกัน กิจกรรมที่ 11 กิจกรรมความกตัญญูและคุณธรรม กิจกรรมที่ 12 กิจกรรมกล่องความดี 2) โครงการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสู่ความเป็นสุภาพสตรีตามหลักเบญจวิถีของกลุ่มโรงเรียนกาญจนาภิเษก และผลการประเมินรูปแบบพบว่าเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถี มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 องค์ประกอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ และมีตัวบ่งชี้ จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้เนื่องจากเบญจวิชะนั้นเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในตัวบุคคลด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติและค่านิยม และด้านพฤติกรรมมีความเกี่ยวข้องกับความรักผดชอบ ต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ ในฐานะเยาวชนของประเทศเบญจวิถีเป็นคุณธรรม จริยธรรม อันดีที่สังคมคาดหวัง สภาพของสังคมในเวลานั้น จึงมีองค์ประกอบตัวบ่งชี้ เป็นจำนวนมากสอดคล้องกับ เลขาธิการสภา การศึกษา (2560) ที่ได้เสนอว่าความเป็นพลเมือง หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม มีพฤติกรรมหรือความประพฤติหรือที่พึงงามมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ เป็นพลเมืองและพลโลกที่ดีในระบอบประชาธิปไตย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ มีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องในวิถีการดำรงตนในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้ กฎหมาย ประเพณีวัฒนธรรมและแนวปฏิบัติของการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุขทั้งสังคมไทยและ สังคมโลก 2) ด้านทักษะ เป็นผู้มีความคิดวิจารณ์ญาณและการตัดสินใจบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร การดำรงชีวิต ความชำนาญ สามารถแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคม และประเทศชาติได้ อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านเจตคติและค่านิยม เป็นผู้ดำรงและยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตยยึดมั่นคุณ ธรรมดี มีศีลธรรมจริยธรรม พึ่งพาตนเองและเป็นที่พึ่งของบุคคลอื่นได้ คำนึงถึงการมีส่วนร่วมเคารพ สิทธิของตนเองและผู้อื่น ยอมรับและเชื่อมั่นในวิถีที่แตกต่างทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เพศ ผิวพรรณ วรณะ และความเป็นมนุษย์ของกันและกัน และ 4) ด้านพฤติกรรมหรือความประพฤติที่ดี งาม เป็นผู้มีความคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน รู้จักเสียสละ ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่นิ่งดูดาย บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ คำนึงถึงการมีส่วนร่วม มีสำนึกของการพัฒนา ทั้งการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติสอดคล้องกับ สถาบันพระปกเกล้า (2558) ที่ได้สรุปลักษณะของ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไว้ว่าเป็นผู้ที่มีสำนึกรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และมีจิตสาธารณะเป็น คุณธรรมประจำใจ รวมไปถึงต้องเป็นผู้มีวินัย มีเหตุผล แสดงออกซึ่งสิทธิ เสรีภาพ นั้นได้อย่าง เหมาะสม ไม่ละเมิดผู้อื่น ที่สำคัญมีความรับผิดชอบต่อสังคม กระตือรือร้นและเข้ามามีส่วนร่วม ทางการเมือง นอกจากนี้ยังต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 9 ประการ ได้แก่ 1) ตระหนักถึงศักดิ์ศรี สิทธิ

เสรีภาพ 2) เคารพกฎระเบียบ 3) ยึดหลักกฎหมาย 4) ทำหน้าที่ 5) มีความรับผิดชอบ 6) ใช้หลักเหตุผล 7) ยึดมั่นยุติธรรม 8) ยึดหลักสันติ และ 9) มีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Abowitz and Hamish (2006) ที่ได้เสนอไว้ว่าความเป็นพลเมืองมีหลายมิติ มีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ 1) มีเอกลักษณ์ที่มาจากความเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมือง 2) ยึดถือค่านิยมเฉพาะอุดมคติ 3) มีสิทธิและหน้าที่ 4) มีส่วนร่วมทางการเมือง และ 5) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยนิตย์ พรรณาวร และรุจิร ภูสาร (2556) ที่ได้พัฒนาการพัฒนาลัทธิสูตรการเป็นพลเมืองดีสำหรับเยาวชน ซึ่งผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการเป็นพลเมืองดีสำหรับเยาวชน ฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนใน 6 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณลักษณะประชาธิปไตย ด้านการมีคุณธรรม ด้านการมีวินัยในตนเอง ด้านความสามารถในการปรับตัวและ ด้านความเป็นไทย ได้ตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการเป็นพลเมืองดีสำหรับเยาวชน

6.2 รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เบญจวิถี แนวทางการพัฒนาเบญจวิถี สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินการเพื่อพัฒนาเบญจวิถี ต้องดำเนินงานอย่างมีระบบ จึงมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างมีความหมาย องค์ประกอบดังกล่าวถูกนำไปใช้ตามสภาพจริงที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ รัตน์ บัสนธ์ (2554) ที่ได้สรุปลักษณะรูปแบบที่แตกต่างกันไว้ 3 ลักษณะ คือ 1) แบบแผนภาพคล้ายหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง 2) แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ 3) แบบองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และสอดคล้องกับแนวคิดของ เยาวดีรางชัยกุล วิบูลย์ศรี (2548) ที่ได้นำเสนอไว้ว่า รูปแบบมีลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ 1) เป็นการถ่ายทอดความคิดจินตนาการของบุคคลที่มีต่อปรากฏการณ์ใดๆ เป็นโครงสร้างที่มีระบบระเบียบ สำหรับนำเสนอเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ แนวคิดของเจ้าของรูปแบบได้โดยง่าย 2) โครงสร้างของรูปแบบจะเน้นเฉพาะตัวแปร องค์ประกอบหรือสาระที่สำคัญๆ โดยรูปแบบต่างๆ ที่เข้าข่ายเป็นลักษณะของรูปแบบจะต้องเน้นสิ่งสำคัญเท่านั้น เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ 3) ต้องมีการเชื่อมโยงต่อเนื่อง ระหว่างตัวแปร องค์ประกอบหรือสาระสำคัญโดยตัวแปร องค์ประกอบหรือสาระสำคัญ ต้องมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการเข้าใจโดยอาจใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อให้รูปแบบมีความกระชับเท่าที่จะทำได้ และ 4) รูปแบบไม่ใช่การบรรยายหรือพรรณนาอย่างยืดยาว โดยรูปแบบควรเป็นภาพแผนภูมิ สัญลักษณ์หรือแผนผังที่เข้าใจได้ด้วยการนำเสนอเพียงครั้งเดียว หรือน้อยครั้งที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีชา การสอาด (2560) ที่ได้พัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะเป็นแบบแผนภูมิโครงสร้างที่

สัมพันธ์กัน 6 องค์ประกอบ คือ หัวข้อการประเมิน วัตถุประสงค์ของการประเมินสิ่งที่มุ่งประเมิน วิธีการประเมิน ผู้ทำการประเมิน และเกณฑ์การประเมิน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริวรรณ ศรีพหล (2559) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้รู้ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 2 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 3 จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ องค์ประกอบที่ 5 การวัดและการประเมินผล

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถี มีลักษณะเป็นแผนภูมิโครงสร้างที่สัมพันธ์กันใน 6 องค์ประกอบ คือ 1)หลักการและเหตุผล 2)วัตถุประสงค์ 3)เบญจวิถี 4)แนวทางการพัฒนาเบญจวิถี 5)สื่อการเรียนรู้ และ 6)การวัดและประเมินผล

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้วยเบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับโรงเรียนทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่กว้างขึ้น เป็นภาพรวมของระดับเขตพื้นที่การศึกษา ภาพรวมของระดับจังหวัด ภาพรวมของระดับภาค และภาพรวมระดับประเทศ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูผู้สอนควรจำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ ตัดบ่งชี้ที่ควรพัฒนาเบญจวิถีให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง

8.2.2 ก่อนนำผลการประเมินมาใช้ ให้ครูผู้สอนตรวจสอบผลการประเมินจากหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องอาจให้เพื่อนช่วยประเมิน ครูหลายกลุ่มสาระเป็นผู้ประเมินหรือผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ประเมินจะทำให้ได้ข้อมูลจากหลายแหล่ง มีความน่าเชื่อถือ มากขึ้น

8.2.3 ครูผู้สอนจึงต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษกับกลุ่มนักเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เพราะอาจเป็นปัญหาเชิงพฤติกรรมในระยะยาวต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเบญจวิถี กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8.3.2 ควรศึกษาวิจัยการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจวิถีกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องในระยะยาวแบบอนุกรมเวลา (Time Series) เพื่อทราบถึงพัฒนาการและระดับเบญจวิถีของนักเรียนในแต่ละช่วงเวลา

9. เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 11*.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ชัยนิตย์ พรธมวาร และรุจิร ภูสาระ. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรการเป็นพลเมืองที่ดี สำหรับเยาวชน*.

สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2562. จาก https://www.academia.edu/10262587/The_Development_of_Training_Programs_For_Good_Youth_Citizens

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560). *ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0. การศึกษาไทยยุค 4.0 ให้เรียนในสิ่งที่ชอบ*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

- นพดล เต๋นดวง. (2560). การประเมินโครงการตามแนวทางเบญจวิถีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
ความเป็นสุภาพบุรุษสุภาพสตรีของนักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม
(พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม). นครปฐม : โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ประไพรัตน์ ลำไจ. (2557). รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนระดับมัธยมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา. พระยา :
มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ปรีชา การสอาด. (2560). การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต
ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยม. วิทยานิพนธ์คุชฎบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
จัดการการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปาริชาติ อีระวิทย์. (2561). รายงานวิจัยเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพ:
กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา
กระทรวงวัฒนธรรม.
- ไพศาล วรคำ. (2559). การวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2548). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ บัสนันท์. (2554). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร :
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2558). พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับแนวพระราชดำริ
ด้านการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2559). รายงานการวิจัยการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา
เรื่องการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา. นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์ และศศิภาณจน์ ทวีสุวรรณ. (2552). การส่งเสริมคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ:
กรณีศึกษา กลุ่มเด็ก/เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม.

สุระ อ่อนแพง และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2556). **รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Abowitz and Harnish. (2006). **Contemporary Discourses of Citizenship, in Review of Educational Research 2006**. Retrieved 15 December 2019. From <https://social.crru.ac.th/activeLearning>

Audun Dahl and Melanie Killen. (2018). **A Developmental Perspective on the Origins of Morality in Infancy and Early Childhood**. Retrieved 15 December 2019. From <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6159747/>

Buell, E. K. (2009). **The relationship of ethics education to the moral development of accounting students (D.B.A.)**. Retrieved 15 December 2019. From <https://search.proquest.com/pqdtglobal/docview/305149926/abstract/4F472A17222C449CPQ/9>

Fitzgerald, D. (2011). **The relationship between high school leadership Organizations and moral growth. (Ed.D.)**. Ann Arbor, United States. Retrieved 15 December 2019. From <https://search.proquest.com/pqdtglobal/docview/887798209/abstract/911168281CAC4F4EPQ/26>

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อรุสา พรหมทา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษา ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และญาติพี่น้องทุกๆ คน ที่ได้คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

อนึ่ง คุณค่าและประโยชน์ใดๆ อันพึงมีของวิทยานิพนธ์นี้ต่อผู้ที่สนใจศึกษา ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ผู้เป็นบุพการีแห่งชีวิต ตลอดจนครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ซึ่งผู้วิจัยจะขอจดจำและระลึกถึงทุกท่านด้วยความเคารพบูชา ตลอดจนจะกตัญญูทุกเวลา เพื่อเป็นสิริมงคลของชีวิตตลอดไป